18. 10. 2002

ID: 19117

Dovolání

Dovoláním napadené rozhodnutí nelze podrobit přezkumu, pokud dovolatel posouzení právní otázky, objektivně přezkumu otevřené (výrokem odvolacího soudu), posléze v dovolání nezpochybnil proto, že tak učinit z jakékoli příčiny opomenul, anebo námitkou, vyjádřenou uplatněným dovolacím důvodem, toto posouzení objektivně nevystihl.

Dovoláním napadené rozhodnutí nelze podrobit přezkumu, pokud dovolatel posouzení právní otázky, objektivně přezkumu otevřené (výrokem odvolacího soudu), posléze v dovolání nezpochybnil proto, že tak učinit z jakékoli příčiny opomenul, anebo námitkou, vyjádřenou uplatněným dovolacím důvodem, toto posouzení objektivně nevystihl.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 20 Cdo 22/2001, ze dne 26.6.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce A. p., zastoupeného advokátem, proti žalovaným L. Č. r. s.p., o vyklizení pozemku, vedené u Okresního soudu Praha - východ pod sp. zn. 6 C 175/97, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soud v Praze ze dne 29.6.2000, č.j. 27 Co 318/2000 - 45, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Odvolací soud potvrdil rozsudek, jímž byla zamítnuta žaloba, kterou se žalobce domáhal vyklizení v žalobě označené nemovitosti; soudu prvního stupně přisvědčil, že žalobce není v dané věci aktivně legitimován. Vzhledem k tomu, že po 1.1.1951 již nebylo třeba k nabytí vlastnictví vkladu do veřejných knih, vlastnické právo státu k uvedenému dni vzniklo už tehdy, když byly splněny ostatní předpoklady, jež stanovil - zde rozhodný - zákon č. 142/1947 Sb. Dne 24.3.1948 vydalo Ministerstvo zemědělství rozhodnutí podle § 4 tohoto zákona, jež obsahuje řádnou identifikaci rozhodnutí, která jsou jím revidována, a splňuje podmínky výrokové určitosti; podle odvolacího soudu jde o řádné správní rozhodnutí, vydané věcně příslušným orgánem, z něhož třeba vycházet, aniž by soud byl oprávněn přezkoumávat jeho věcnou správnost. Na jeho základě došlo k opětovnému záboru žalobcova majetku včetně předmětného pozemku, což se podává jednak z revidovaných rozhodnutí, jednak ze soupisu pozemkového majetku podle § 3 zákona a vyznačení revize v pozemkové knize; že byl tento pozemek i fakticky převzat státem, je pak doloženo zápisem o převzetí ze dne 7.9.1948.

Odvolací soud vyhověl návrhu žalobce a proti svému rozhodnutí připustil dovolání k posouzení otázky, již žalobce pokládal za zásadního právního významu, totiž „zda soud může i mimo rámec správního soudnictví přezkoumávat věcnou správnost správního aktu“.

Žalobce (zastoupen advokátem) ve včasném dovolání namítl, že rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř.). Neexistovala žádná vkladuschopná listina, uvedl dovolatel, a názor, že nebylo-li od 1.1.1951 ke vzniku vlastnictví k nemovitostem již třeba vkladu práva do veřejných knih, mohlo vlastnické právo státu vzniknout (při

splnění ostatních předpokladů stanovených zákonem č. 142/1947 Sb.) k uvedenému dni, je podle jeho mínění „zcela scestný“, neboť se jím připouští, aby zákony působily retroaktivně. Stejně tak nesprávný je podle dovolatele názor, že soudům nepřísluší přezkoumávat rozhodnutí správních aktů. Podle judikatury Ústavního soudu, jmenovitě nálezu sp. zn. IV. ÚS 163/98, má naopak právo na soudní ochranu, jestliže se zde uvádí, že „proces zestátnění znárodněním nemohl probíhat jinak, než pod přímou politickou a ústavní odpovědností věcně příslušného ministra“, a že z toho „je možno obdobně vycházet i v řízeních nerestitučních, v nichž jde o posouzení tvrzení, že vady aktů z minulosti mohou být důvodem pro závěr, že nebyl perfektně završen přechod vlastnického práva“. Že „vady aktů z minulosti“ k tomu závěru vést mohou, vyjádřil Ústavní soud také v nálezu sp. zn. IV. 167/98, a dovolatel proto uzavřel, že nejen z neplatných právních úkonů, nýbrž i z vadných správních aktů, lze dovozovat existenci vlastnictví původního vlastníka.

Žalovaný se k dovolání nevyjádřil.

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 1.1.2001 - dále jen „o.s.ř.”).

Dovolání je v dané věci přípustné (§ 236 odst. 1 o.s.ř.) potud, že odvolací soud tak ve výroku potvrzujícího rozsudku stanovil (§ 239 odst. 1 o.s.ř.).

Z toho, že výrok podle § 239 odst. 1 o.s.ř. se opírá o předpoklad, že rozhodnutí odvolacího soudu je po právní stránce zásadního významu, plyne, že způsobilým dovolacím důvodem je především důvod ve smyslu § 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř., jehož prostřednictvím lze namítat, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval, tj. z podřazení skutkových závěrů právní normě vyvodil nesprávné závěry o právech a povinnostech účastníků řízení.

Oproti tomu námitky proti skutkovým zjištěním, jež jinak naplňují dovolací důvod dle ustanovení § 241 odst. 3 písm. c/ o.s.ř., jsou pro tento přezkum bezcenné a dovolací soud se jimi zabývat nemůže (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 34/1994 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Jelikož vady řízení vyjmenované v § 237 o.s.ř. ani jiné vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (jež posuzuje dovolací soud z úřední povinnosti), se z obsahu spisu nepodávají (a ani nebyly vytýkány), lze napadené rozhodnutí přezkoumat výlučně z hledisek uplatněných dovolacích důvodů; jimi je totiž dovolací soud vázán (§242 odst. 3 o.s.ř.), a to včetně toho, jak je dovolatel obsahově vymezil.

Poněvadž ve výroku podle § 239 odst. 1 o.s.ř. odvolací soud formuloval i právní otázku, pro kterou

pokládal rozhodnutí za zásadně významné po stránce právní, je jen ona otevřena dovolacímu přezkumu (srov. a contr. nález Ústavního soudu ze dne 20.2.1997, sp. zn. III. ÚS 253/96, uveřejněný v příloze částky 7/1997 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Jiné právní otázky nepřísluší dovolacímu soudu hodnotit, byť jejich posouzení soudem odvolacím dovolatel v dovolání napadl; z hlediska takového - nepřípustného - dovolacího důvodu tedy k závěru, jejž dovolatel sleduje (že rozhodnutí odvolacího soudu není správné), dospět nelze.

Vzhledem k vázanosti dovolacího soudu uplatněným dovolacím důvodem (§ 242 odst. 3 o.s.ř.) nelze podrobit napadené rozhodnutí přezkumu (a dospět event. k závěru, že je nesprávné) ani tehdy, jestliže posouzení právní otázky objektivně přezkumu otevřené (výrokem odvolacího soudu) posléze dovolatel v dovolání nezpochybnil proto, že tak učinit z jakékoli příčiny opomenul, anebo námitkou, vyjádřenou uplatněným dovolacím důvodem, toto posouzení objektivně nevystihl.

Podobné v obecné rovině platí též tehdy, jestliže na napadeném posouzení právní otázky rozhodnutí odvolacího soudu nespočívá; ani případný odlišný názor dovolacího soudu by se totiž nemohl promítnout do výsledku sporu, neboť úspěch uplatnění dovolacího důvodu podle § 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř. je podmíněn tím, že na dotčeném právním posouzení rozhodnutí odvolacího soudu naopak spočívá.

Z těchto zásad, ovládajících dovolací přezkum, jehož přípustnost je založena podle ustanovení § 239 odst. 1 o.s.ř., plyne v dané věci následující.

Především je nevýznamný argument (dovolací důvod), že „neexistovala žádná vkladuschopná listina“. Závěr o existenci či neexistenci listiny totiž vyjadřuje buď pozitivní či negativní zjištění, zda určitá listina byla vyhotovena, případně zda se dochovala resp. je dostupná, anebo vystihuje právní hodnocení obsahu takové listiny v tom smyslu, že - z hlediska rozhodného hmotného práva - se s ní spojují specifické účinky (že na jejím základě lze povolit vklad práva do veřejných knih). V prvním případě jej z pohledu způsobilého dovolacího důvodu podle § 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř. napadnout nelze vůbec, jelikož je závěrem nikoli právním nýbrž skutkovým (a ten je zde z přezkumu vyloučen), v druhém případě sice tento důvod obecně užít lze (o právní závěr jde zjevně), v konkrétní věci však úspěšně uplatnitelný není, poněvadž pro jeho hodnocení dovolání podle § 239 odst. 1 o.s.ř. připuštěno nebylo.

Totéž, co v posledně uvedeném případě, platí ohledně námitky, že je nesprávný právní názor, že od 1.1.1951 nebylo ke vzniku vlastnictví k nemovitostem již třeba vkladu vlastnického práva do veřejných knih, pročež vlastnické právo státu mohlo vzniknout k uvedenému dni bez toho, již za předpokladu splnění ostatních podmínek stanovených zákonem č. 142/1947 Sb. I zde je rozhodné již to, že tato otázka dovolacímu přezkumu otevřena není.

Dovolací důvod, oproti tomu - v obecné rovině - relevantní (spojením s právní otázkou, vtělenou do výroku odvolacího soudu, „zda soud může i mimo rámec správního soudnictví přezkoumávat věcnou správnost správního aktu“), mínil dovolatel podle obsahu dovolání vyjádřit jednak prostým tvrzením, že není správný názor, že soudům rozhodnutí správních orgánů přezkoumávat nepřísluší, jednak - k jeho doložení - tak učinil odkazem na nálezy Ústavního soudu ve věcech sp. zn. IV. ÚS 163/98 a IV. ÚS 167/98, z jejichž citací vyvozoval, že soud „zásadně“ je oprávněn posuzovat a hodnotit obsah

vydaného správního aktu, jakož i skutečnost, že správní akt nebyl vydán orgánem k tomu kompetentním.

I kdyby bylo možné vycházet z předpokladu, že uvedeným způsobem dovolatel zadanou právní otázku vskutku vystihl (viz dále), nelze především přehlédnout, že není zřejmé opory pro potřebný úsudek, že (resp. jak) na posouzení této otázky dovoláním napadené rozhodnutí (ve smyslu § 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř.) spočívá. Dovolatel nikterak nedokládá, že její posouzení bylo pro výsledek řízení významné; odvolacímu soudu totiž zde ničeho - konkrétně - nevytýká. Dovolání neobsahuje žádnou zřetelně formulovanou námitku, co měl v případě rozhodnutí „Ministerstva zemědělství“ (zřejmě ze dne 24.3.1948) „přezkoumat“, případně z jakého hlediska resp. v jakém rozsahu, a jaké důsledky odtud měly vyplynout, jmenovitě jakou vadou (nesprávností) toto rozhodnutí trpí, a proč odvolací soud pochybil, jestliže z nich naopak takové důsledky nevyvodil. Již z formálních důvodů tedy dovolání obstát nemůže, neboť z uplatněného - tak, jak byl vymezen - dovolacího důvodu k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu je nesprávné, dospět nelze; jak bylo výše řečeno, není zjevné, jak se odpověď na dovoláním otevřenou otázku má promítnout do výsledku daného sporu.

K témuž závěru jako v předchozím se dospívá v rámci hodnocení, zda dovolatel uplatněným dovolacím důvodem postihl posouzení právě té otázky (pro případ, že by otázkou pro výsledek sporu rozhodnou byla), již odvolací soud výrokem podle § 239 odst. 1 o.s.ř. zadal k dovolacímu přezkumu. Záporná odpověď se odvíjí od toho, že zatímco odvolací soud „sporný“ přezkum správních rozhodnutí vymezil jednoznačně jakožto přezkum „věcné správnosti“, dovolatel, vycházeje z toho, že jej odvolací soud pokládá za nemožný, se omezil na námitky, že (naopak) „s ohledem na princip volného hodnocení důkazů, zakotvený v § 132 o.s.ř., je soud oprávněn posuzovat a hodnotit obsah vydaného správního aktu, a to i skutečnost, že ten který správní akt nebyl vydán orgánem k tomu kompetentním“, a že i „vady aktů z minulosti“ mohou být důvodem pro závěr, že nebyl perfektně završen přechod vlastnického práva na stát.

Žádnou z těchto námitek však nelze - nehledě na jejich nekonkretnost - spolehlivě spojit s požadavkem přezkumu „věcné správnosti“ správních aktů. Posuzovat a hodnotit obsah správního aktu (ve smyslu zjištění jeho obsahu) soud samozřejmě může (odvolací soud nenaznačil, že by s tím polemizoval) a s „přezkumem“ nic společného nemá, a to, zda správní akt byl vydán „kompetentním“ orgánem, odvolací soud nejen výslovně do svých úvah zahrnul (uzavřel, že o paakt nešlo, přičemž dovolatel ostatně netvrdí, že Ministerstvo zemědělství „kompetentním“ orgánem nebylo), ale ani zde by nešlo o „přezkum“ věcný. Stejně tak úvaha o „vadách“ správních aktů, zejména v kontextu citovaných nálezů Ústavního soudu (viz důsledky nedostatku podpisu ústavně a politicky odpovědného ministra) a při absenci bližšího určení vad, o které zde má jít, neumožňuje spolehlivý závěr, že se dovolatel vskutku dožaduje „přezkumu“ z hlediska obsahové (věcné) správnosti, a nikoli pouze z hlediska vad formálních (procedurálních).

Výše bylo uvedeno, že nevystihl-li dovolatel otázku, již odvolací soud pro dovolací přezkum otevřel, nelze na základě dovolacího důvodu, který takto uplatnil, účinně zpochybnit správnost napadeného rozhodnutí rovněž.

Ani kdyby bylo možné se dovoláním zabývat věcně, tj. kdyby mohlo být rozhodné, zda jsou správné všeobecné závěry, jež dovolatel v dovolání vyslovil, nemohl by být výsledek dovolacího řízení jiný. Dovolatel zcela pomíjí, k čemu Nejvyšší soud již dříve dospěl v rozsudcích z 26. 11. 1997, sp. zn. 2

Cdon 1393/97, a z 17. 12. 1998, sp. zn. 3 Cdon 1091/96, uveřejněných pod č. 9/1999 a č. 11/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek („mimo rámec správního soudnictví není soud oprávněn zkoumat věcnou správnost správního aktu, vždy však zkoumá, zda jde o správní akt /zda nejde o paakt/, zda byl vydán v mezích pravomoci příslušného správního orgánu a zda je pravomocný nebo vykonatelný“). Tento závěr je s nálezem Ústavního soudu, sp. zn. IV. ÚS 163/98, jehož se dovolatel dovolával, konformní, neboť zde nešlo o to, že by „soud měl přezkoumávat obsah vydaného výměru, nýbrž o to, že měl zhodnotit fakt, že tento výměr nebyl vydán orgánem k tomu kompetentním“.

Správnost právního posouzení věci odvolacím soudem se tedy dovolateli prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu zpochybnit nepodařilo. V mezích dovoláním založeného přezkumu je rozsudek odvolacího soudu správný (§ 243b odst. 1 o.s.ř.), v důsledku čehož Nejvyšší soud dovolání dle téhož ustanovení zamítl.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Odpovědnost za vady
- Náhrada nákladů na výživu pozůstalých (jiných) osob
- Mezinárodní příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti
- Smlouva o dílo (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitelský úvěr (exkluzivně pro předplatitele)
- Starobní důchod (exkluzivně pro předplatitele)
- Veřejná obchodní společnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Vypořádání SJM (exkluzivně pro předplatitele)
- Přiměřené protiplnění
- Předkupní právo
- Ochrana osobnosti